

GUSTAV ADOLFI GÜMNAASIUM

MARIETTE VASSUS, 12.C

OLAVI RUITLASE „NAINE“ JA CHARELS BUKOWSKI „NAISED“ KRIITILINE VÕRDlus

JUHENDAJA: KATRE PELISAAR

SISSEJUHATUS

Käesoleva uurimistöö teemaks on Charles Bukowski „Naised“ ja Olavi Ruitlase „Naine“ kriitiline analüüs. Antud teema on tähtis, kuna tänapäeval on naiste kujutamine kirjanduses väga aktuaalne teema. Lisaks ei ole kumbki raamat selline, mida koolis noortele soovitatakse keelekasutuse ning otsekoheuse tõttu. Töö eesmärgiks on analüüsida neid kahte raamatut ning tuua välja nendes naiste kirjeldamiseks kasutatavaid väljendeid ning naistegelaste omadusi. Uurimisküsimused on järgmised:

- Kuidas kujutavad autorid oma teostes naistegelasi?
- Millised sarnasused ja erinevused esinevad kahe raamatu vahel?

Töö ülesehituse esimeseks pooleks on uurimistöö teoreetiline osa, mis koosneb neljast peatükist. Esimeses peatükis tutvustatakse lühidalt Olavi Ruitlast: kes ta on, milliseid raamatuid ta kirjutab ning millega ta praegu tegeleb. Järgnevalt räägitakse Ruitlase kirjutamisstiilist ning tuuakse välja tema kõige tuntumad teosed. Lisaks sellele tehakse lühike kokkuvõtte tema uurimistöö aluseks olevast raamatust „Naine“. Teine peatükk, milles on kirjeldatud Charles Bukowski elu, tema teoseid ning kus on lühikokkuvõtte tema raamatust „Naised“, on üles ehitatud samal printsiibil.

Käesoleva uurimistöö põhirõhk on Bukowski ning Ruitlase raamatute naistegelastel ning selle tõttu on kolmandas peatükis lahti seletatud stereotüübi mõiste ning välja on toodud erinevaid näiteid, kuidas need ühiskonnas tekivad ning miks nendele tihti ikka veel toetutakse. Alapeatükina on mainitud enim tuntud stereotüübid naistest ning kuidas see mõjutab noorte tüdrukute elu, kui neile juba noorena kindlad piirid ette seatakse.

Viimasena on teoreetilises osas selgitatud, mida tähendavad kirjanduslikud võtted, kuna nendest on juttu uurimistöö uurimuslikus osas. Mõistete nimekirja abil on võimalik paremini

mõista uurimuslikus osas peatükki, kus kirjeldatakse naiste kujutamist kõnekujundite ning teiste võtete kaudu.

Uurimuslikus osas tuuakse kõigepealt välja meetoodika, mida kasutati uurimistöö tegemisel. Käesoleval juhul on selleks kahe raamatu analüüs ning võrdlus. Meetoodika kirjeldusele järgneb Olavi Ruitlase raamatu „Naine“ naistegelaste analüüs, kus esimeses alapeatükis tuuakse välja naiste kujutamiseks kasutatud kirjanduslikud võtted ning kuidas need mõjutavad lugeja arusaama vastavatest tegelastest. Järgmisena vaadatakse lähemalt naistegelaste iseloomu ning välimust: kuidas neid kirjeldatud on ning kummale aspektile suunatakse rohkem tähelepanu. Viimasena analüüsitakse naiste ning meespeategelase vahelisi suhteid, toetudes peategelase enda mõttemaailmale ning sellele, kuidas tema naisi näeb. Seitsmenda peatüki alapeatükid on üles ehitatud samasuguselt nagu eelneva peatüki omad, kuid keskendutakse Charles Bukowski raamatule „Naised“.

Viimases peatükis kõrvutatakse Olavi Ruitlase „Naine“ ning Charles Bukowski „Naised“ ja tehakse kahe raamatu võrdlus. Esimesena tuuakse välja mitu sarnasust, vaadates meespeategelast, naistegelasi ning nende omavahelisi suhteid. Erinevustes keskendutakse rohkem erinevale kirjutamisstiilile ning sellele, kuidas peategelased naistesse erinevalt suhtuvad.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	1
1. OLAVI RUITLANE	4
1.1 Elulugu	4
1.2 Teosed	4
1.3 „Naine“	5
2. CHARLES BUKOWSKI	5
2.1 Elulugu	5
2.2 Teosed	6
2.3 „Naised“	6
3. STEREOTÜÜBID TÄNAPÄEVA ÜHISKONNAS.....	7
3.1 Kuidas stereotüübid tekivad?	7
3.2 Sooliste stereotüüpide taastootmine	7
3.3 Stereotüübid naistest	7
4. KIRJANDUSLIKUD VÕTTED.....	8
5. METOODIKA	8
6. OLAVI RUITLASE „NAINE“	9
6.1 Naistegelaste kirjeldamiseks kasutatavad kirjanduslikud võtted	9
6.2 Naistegelaste kujutamine raamatus.....	10
6.3 Naiste ja meespeategelase vahelised suhted	11
7. CHARLES BUKOWSKI „NAISED“	11
7.1 Naistegelaste kirjeldamiseks kasutatavad kirjanduslikud võtted	11
7.2 Naistegelaste kujutamine raamatus.....	12
7.3 Naiste ja meespeategelase vahelised suhted	13
8. CHARLES BUKOWSKI „NAISED“ JA OLAVI RUITLASE „NAINE“ VÕRDLUS	14
8.1 Sarnasused kahe raamatu vahel	14
8.2 Erinevused kahe raamatu vahel	15
JÄRELDUSED.....	16
KOKKUVÕTE	18
KASUTATUD ALLIKAD.....	19

1. OLAVI RUITLANE

1.1 Elulugu

Olavi Ruitlane sündis 1. juulil 1969 Tartumaal. Tema vanemad on pärit Võrumaalt ning selle tõttu kasvas ta seal üles. Tema esimeseks loetud raamatuks oli „Karuaabits“, kust ta ka tähed selgeks sai ning millest sai alguse tema aktiivne lugemisperiood. Ta on lõpetanud Võru I kaheksaklassilise kooli ning Võru kaugõppekeskkooli. Enne kaugõppekeskkooli lõpetamist läks Ruitlane pärast põhikooli Võru Tööstustehnikumi. Kuna ta polnud kindel, mida soovib teha, proovis ta mitmeid erinevaid ameteid: treial, maaler ja katlakütja. Tunne, et ükski asi talle ei sobi ning kõik, mis ta ette võtab, on nädala pärast vastumeelne, läks üle alles aastaid hiljem, kui ta hakkas kirjutamisest ära elama. (Võrumaa Keskraamatukogu, 2016)

Esimest korda astus Ruitlane oma luuletustega rahva ette aastal 1997. Ta oli tollal alles värske Tartu Noorte Autorite Koondise (NAK) liige ning kuna Tartu botaanikaaias toimunud üritusel jäi üks esineja vahelt ära, lükati Ruitlane lavale. Eelmiste esinejate kavad olid esitatud õrnalt ning hingestatult, mõnedel kaasas isegi enda muusika, et muuta oma esinemine veelgi tundelisemaks. Ruitlane otsustas, et tema nii ei oska ja selle asemel ronis lavale ning karjus kogu oma kava ette. Sellest sündiski tema firmamärk. (Zirnask, 2009)

1.2 Teosed

Ruitlane on kirjutanud nii võru- kui ka eestikeelset luulet, proosat, näidendeid, artikleid, arvustusi, laulutekste ja palju muud (Võrumaa Keskraamatukogu, 2016). 1997. aastal läks Ruitlane NAKi katsele, kus Kivisildnik tema luuletused läbi luges, sealt üheainsa välja noppis ning ütles: „Oskad luuletada küll. Aga ülejäänud rämps viska minema.“ Aasta hiljem müüdi Ruitlase esimene luulekogu „Inemise sisu“ ilma igasuguse meediakajastuseta läbi (Zirnask, 2009). Pärast seda raamatut on tal olnud mitmeid teisi kogumikke ning raamatuid, nagu lasteromaan „Kail“ ning 2004. aastal romaanivõistlusel teise koha võitnud „Kroonu“ (Peegel, 2009).

Tema uusim proosateos „Vee peal“ ilmus 2015. aastal ning tegevus toimub Võru linnas aastatel 1981–1982. Raamat on suuresti saanud mõjutusi Ruitlase enda lapsepõlvest ning räägib seda südamliku ja samas õudusjudinaid tekitava jutustusena. Seda peetakse nii inimeseks olemise ja jäämise manifestiks, ilusaks armastuslooks kui ka kirglike kalapüügihetkedega kalameesteraamatuks. Raamatu „Vee Peal“ ning Oskar Lutsu „Kevade“ vahel on kriitikud leidnud mitmeid paralleele. Kirjandusteadlane Taive Särg on öelnud

naljatakse, et tegemist ongi uue „Kevadega“, kuna Liblesidki leidub raamatus paar-kolm tükki. (Kirjandusõhtu Olavi Ruitlasega ja ta romaaniga „Vee peal“; Sauter, 2015)

1.3 „Naine“

Olavi Ruitlase raamatus „Naine“ pole tegelastel nimesid, vaid selle asemel nimetatakse neid nii, nagu peategelane **Mees** neid näeb. Raamat räägib suhetest **Mehe** ja tema elus figureerivate erinevate naiste vahel: **Naine**, **Väike Naine**, **Kirglik Naine** ja paljud teised. Initiimsus ei ole autori jaoks tabu, pööraselt naljaka pealispinna alt toob ta välja **Mehele** pealesunnitud rolli: olla **Naise** nüri käe vägivaldselt juhitud marionett-nukk. Miks on meeste keskmine eluiga naiste omast tunduvalt lühem? Mida sellist laob ühiskond meeste õlgadele, et nad seda kanda ei jõua? Romaan „Naine“ vastab nendele küsimustele, jutustades noore kirjaniku „vabadusvõitlusest“ kehtestatud normidega ning püüdlustest end mehena identifitseerida. (Pöldver, 2009)

2. CHARLES BUKOWSKI

2.1 Elulugu

Charles Bukowski, sünninimega Heinrich Karl Bukowski ning hiljem Henry Charles Bukowski, on Saksa päritolu Ameerika Ühendriikide kirjanik. Ta sündis Saksamaal, Andernachis 16. augustil 1920 ning oli ameeriklasest sõduri ja sakslanna ainus laps. Kolmeaastaselt kolis ta koos perega Ameerika Ühendriikidesse Los Angelesse. Tal oli lapsepõlves mitmeid probleeme, mida ta kirjeldab oma semiautobiograafilises raamatus „Ham on rye“: isa peksis teda väiksemagi vea tõttu, koolis kiusati teda väikse kasvu tõttu ning tüdrukud ei suhelnud temaga. Traagiline lapsepõlv viis ta alkoholini. „Kui Bukowski oli 13,“ kirjutab Charlesi sõber Ciotti, „kutsus üks tema sõpradest ta enda isa veinikeldrisse ja serveeris talle ta esimese alkohoolse joogi, millest Bukowski hiljem kirjutab, et see oli olnud maagiline.“ (Goodreads, 2015; Poetry Foundation, 2015)

Hariduskäik lõppes Bukowskil järsult. Kui ta oli lõpetanud Los Angeleses keskkooli, läks ta edasi õppima Los Angeles City College'isse ajakirjandust ja inglise keelt. Ta oli koolis 1939. aastast 1941. aastani, kukkus sealt teise maailmasõja algul välja ning kolis New Yorki, kus hakkas tegelema kirjutamisega. Kuna tema teoseid ei kirjastatud, hakkas ta ohtralt alkoholi tarbima ning veetis 10 aastat oma elust pidevalt joores. Ta lõpetas, kui tal tekkisid maohaavandid ning kolis jäädavalt Los Angelesse tagasi. (Goodreads, 2015)

Bukowski hakkas seal uuesti kirjutama, kuid jätkas joomist ning raskesti elava luuletaja maine kasvatamist. Ta pidas oma kirjutamise toetamiseks mitut erinevat ametit: nõudepesija,

veoautojuht, postiljon, laotööline, riputas New Yorgi metroosse postreid ja palju muud. Bukowski kogus kuulsust oma juttude jagamisest n-ö pörandaalustele ajalehtedele, nagu Open City ja L.A. Free Press. „Bukowski, kelle jutte avaldatakse väikestes pörandaalustes pressides ning vähetuntud mimeograafitud ajakirjades,“ kirjutab Contemporary Novelist'is kirjanik Jay Dougherty, „on kogunud populaarsust n-ö suust suhu“. Charles Bukowski suri aastal 1994 San Pedros leukeemiasse, kuid tema teosed on siiaaani tuntud ning austatud. (Poetry Foundation, 2015)

2.2 Teosed

Bukowski kirjutas rohkem kui 40 luule-, proosa- ning novelliteost. Tema esimene lugu kirjastati, kui ta oli 24-aastane ning luulet hakkas ta kirjutama 35-aastaselt. Raamatute põhiteemadeks on maailma absurdus, suurlinna keskkonna kõlbmatus, vägivald ning muserdatud Ameerika ühiskonna liikmed. Paljud teosed keerlevad tema autobiograafilise tegelase Henry Chinaski ümber, kes (nagu Bukowski ise) jõi ja kirjutas. Esimene luuleraamat „Flower, Fist, and Bestial Wail“ ilmus aastal 1959, kus esinevad ka eelnimetatud teemad. Kenneth Rexroth kirjutas New York Times Book Review'le, et Bukowski kuulub reaalse, mitte kirjandusliku võõrandumise poetide seltskonda. (Poetry Foundation, 2015)

Bukowski raamat „Naised“ on osa mitmest romaanist, mille peategelaseks on ta omaenda alter ego Henry Chinaski. Chinaski elulookirjeldus nii-öelda algab raamatuga „Ham on Rye“, mille Bukowski kirjutas aastal 1982. Raamatus kirjeldab Bukowski Chinaski lapsepõlve raskusi ning täisealiseks saamist. Selle järgneb Chinaski eluloo järgmine romaan „Post Office“, kus peategelane Henry töötab postkontoris ning triivib pidevalt ühest kohast teise. Järgmises raamatus „Factotum“ on Chinaski pidevalt töötu, purjus ning üritab keskenduda oma ainsale hobile: kirjutamisele. Siis tuleb romaan „Naised“ ning viimane raamat, mis kirjeldab Chinaski elulugu – „Hollywood“, kus Henry Chinaski üritab Hollywoodis oma filmi teha. Kõik raamatud põhinevad Bukowski enda elul. (Goodreads, 2016)

2.3 „Naised“

Bukowski raamat „Naised“ on järg tema raamatutele „Post Office“ ja „Factotum“ ning selle peategelaseks on, nagu eelmisteski raamatutes, allakäinud joodikust kirjanik Henry Chinaski. Pärast mitut aastat madala palgaga tupikusse viivatel töökohtadel laisklemist ning oma raha naiste ja alkoholi peale raiskamist saab Chinaski kuulsus poeedina lõpuks hoo sisse. Nüüd, 50-aastasena, on ta justkui rokkstaar, kelle seksuaalelu sandistaks Casanovagi. Raamatut võib nimetada ka häbematuks seksuaaluurimuseks naise ja ka mehe olemusest. Bukowski

kirjutab talle omaselt muretusega inimeste silmakirjalikkusest, muiates ironiaga kõigi ning sealhulgas ka iseenda üle. (Bukowski, 2001)

3. STEREOTÜÜBID TÄNAPÄEVA ÜHISKONNAS

3.1 Kuidas stereotüübid tekivad?

Stereotüüp on pilt kindlast grupist ning selle liikmetest, näiteks ühest rassist inimestest, mis on tavaliselt lihtsustatud ning negatiivne eelarvamus grupiliikmete omadustest (Stereotyper om kvinnor och män, 2015). Stereotüübid naiste kohta on välja kujunenud viimaste sajandite jooksul. Selle suurimaks põhjuseks on traditsiooniline töö- ning võimujaotus naiste ja meeste vahel ning avalik, kus kunagi domineerisid mehed, ja kodune sfäär, kus pere eest vastutasid naised. Tööjaotus, kus naised tööturule sisenedes suunduvad peamiselt kodutöödega sarnaseid oskusi nõudvatesse valdkondadesse, on aastate jooksul kinnistunud. (Soostereotüübid varjavad individuaalsuse ja piiravad valikuvõimalusi, 2015)

3.2 Sooliste stereotüüpide taastootmine

Stereotüüpe leidub nii meeste, naiste kui ka blondide ja brünettide kohta. Tavaliselt pannakse noorte tüdrukute ja poiste rollid paika juba varases eas ning suurteks mõjutusteks on lapse perekond ja kool. Tüdrukuid peetakse väiksemaks ning nõrgemaks kui poisse, keda nähakse kui koordineeritud, kindlate ja tugevate tulevaste pere ülalhoidjatena. See tuleb ka välja selles, et tütarlaste mänguasjad seostuvad rohkem koduste rolliülesannetega, samas kui poiste mänguasjad on mitmekesisemad: autod, püstolid ning tööriistad. (Scantlebury, 2009)

Koolis ilmnevad soolise kasvatuse tagajärjed, mida ekslikult peetakse bioloogilisteks omadusteks. Paljud koolid ja teised haridusasutused toetavad soorollipõhist õppimist. Akadeemiliselt võimekate tüdrukute saavutusi omistatakse nende raskele tööle, kuid edukaid poisse peetakse loomulikult andekateks. Vastupidiselt käsitletakse edasijõudmatuid poisse laiskadena, kuid tüdrukuid mittevõimelisteks. Kõik need faktorid mõjutavad tulevikus nende laste otsuseid ning ametivalikuid. (Scantlebury, 2009)

3.3 Stereotüübid naistest

Naised ja naiselikkus, mehed ja mehelikkus – need võrdlused on praegusel sajandil ühiskonnas muutumas. Mehed ja naised üritavad ennast mõista nagu mitte kunagi varem ning soorolle ja nende tähtsust arutatakse tihti. See teema on kogunud palju tähelepanu ning seda

saab integreerida ja näiteid saab tuua ka inimeste igapäevases elust ja isiklikest asjaoludest. Kuid millised stereotüübid panevad n-ö paika naiste rolli tänapäevases ühiskonnas? (Hain, 2015)

Kõige tuntumateks eelarvamusteks on näiteks, et naised ei oska sõita või tüdrukud on teaduslikel aladel halvemad kui poisid. Mitmed uuringud on tõestanud, et negatiivsed stereotüübid pidurdavad naiste kehaliste ja kognitiivsete testide tulemusi. Naisi mõjutavad neid puudutavad stereotüübid rohkem kui mehi, kuna ühiskond surub neile seda peale juba noorest eest ning naised, kes eelarvamusi lõhuvad, saavad karmi kriitika osaliseks. Sellepärast on isegi lausel, et ta on tüdruku kohta tugev, positiivse mõju asemel negatiivne, viidates, et tüdrukud on loomupäraselt nõrgad. (Hain, 2015)

4. KIRJANDUSLIKUD VÕTTED

Ilukirjanduse loob keelekasutus — kuid mitte tavaline, vaid kujundlik keelekasutus. Seega avaneb sisuline juurdepääs ilukirjanduslikkusele eeskätt keele ja suhtluse olemuse tundmaõppimise kaudu (Merilai jt, 2007, lk 21). Allpool on toodud välja kujundid, mida Olavi Ruitlane raamatus „Naine“ ning Charles Bukowski raamatus „Naised“ on kasutanud naistegelaste kujutamiseks:

Allegooria – abstraktne mõiste kujutatud piltlikult, tihti personifitseeritult.

Metafoor – sõna või väljendi kasutamine sarnasuse alusel uudses, ülekantud tähenduses.

Võrdlus – kõnekujund, milles kõrvutatakse kaht nähtust või objekti mingi ühistunnuse alusel.

Epiteet – sõna mõnd omadust esiletõstev kõnekujund.

5. METOODIKA

Uurimistöö „Charles Bukowski „Naised“ ning Olavi Ruitlase „Naine“ kriitiline võrdlus“ uurimusliku osa peamiseks metoodikaks on kahe vastava teose analüüs, kus peamine rõhk on naistegelaste kujutamisel kirjanduslike võtete kaudu, naiste iseloomu ja välimuse kirjeldustel ning meeste ja naiste vahelistel suhetel. Lisaks võrreldakse kahte raamatut, kusjuures tuuakse välja erinevused ning sarnasused. Selle analüüsi käigus leitakse vastused uurimistöö kahele uurimisküsimusele.

Viimases peatükis kõrvutatakse raamatuid, võrreldakse neid ning otsitakse välja sarnasused ning erinevused. Selle jaoks on autor eelnevalt teinud raamatute esmasel läbilugemisel nende

kohta lühikokkuvõttes, kus on kirjas teoste tähtsaimad sündmused ning tegelased. Nende kokkuvõtete abil kirjutatakse teoste sarnasused ning erinevused välja eraldi alapeatükkidena, tuues näiteid kõikide tehtud võrdluste kohta.

6. OLAVI RUITLASE „NAINE“

6.1 Naistegelaste kirjeldamiseks kasutatavad kirjanduslikud võtted

Ruitlane kasutab oma raamatus peategelase **Mehe** abikaasa **Naise** kirjeldamiseks halvaloomulisi tegusõnu ning epiteete, näidates, kuidas **Mees Naisest** enam ei hooli ning kuidas **Naine** tema kallal pidevalt näägutab ning tema üle kohut mõistab.

- „**Naise** nägu vajus plässiks.“ (Ruitlane, 2009, lk 110)
- „**Naine** kugistas kodus **Jõulise Mehe** vilju ning oli samuti rahul...“ (Ruitlane, 2009, lk 93)

Raamatus kasutab **Mees Naise** kirjeldamiseks metafoori mustast ematoonekurest, näidates, et too on valmis oma tahtmise saamiseks ükskõik mida tegema.

- „Hiljaaegu ilmus artikkel mustast ematoonekurest, kes tundes, et veel ühe poja üleskasvatamine käib üle jõu, neelas selle rahumeeli alla, seedis poolpehmeks ja söötis hiljem teistele poegadele. Loodus näitas, et **Emad** ei vali alati vahendeid.“ (Ruitlane, 2009, lk 15)

Peamine kirjanduslik võtte, mida Ruitlane kasutab, on see, et ühelgi raamatus oleval tegelasel ei ole nime, vaid kõiki nimetatakse neid iseloomustava aspektiga.

- „Pärast pulmaööd hakkasid mul arenema suhted **Kirgliku Naise, Noore Naise, Tütarlapse** ja **Veel Mõnede Naistega**.“ (Ruitlane, 2009, lk 93)
- „Mida ma nägin, oli heledate juuste, eriliselt suurte siniste silmade ja ripsmetega, meeter viiekümne viie ringis pikk, silmaga hinnates viiekümne kilo ringis kaaluv **Ülim Olend**.“ (Ruitlane, 2009, lk 97)
- „**Kadunud Naisel** oli kadumine lihtsalt veres.“ (Ruitlane, 2009, lk 99)

Kõik naised, kellega **Mees** suhtes on olnud, on justkui peategelase eluetapid. Iga naine on justkui üks osa tema elust, üks iseloomujoon, mis talle juurde antud on.

- „Esteetilisus, mis minus on, pärineb **Noorelt Naiselt**. /.../ Kogu seksuaalsus ja lapselik, elu puudutav naivism, mis mulle kuulub, pärineb **Tütarlapselt**. /.../ Ta [**Kadunud Naine**] õpetas mulle, et ilma vastuarmastuseta on vägivald. Veel õpetas **Kadunud Naine** kadumist“ (Ruitlane, 2009, lk 94).

Ruitlane ei kujuta tegelasi tavaliste naistena, vaid allegooriatena Mehe elust, kus tema abikaasa-**Naine** on **Mehe** ebakindlus ning endasse ja enda luulesse mitte uskumine, ja **Väike Naine** on enda aktsepteerimine sellisena nagu ta on.

6.2 Naistegelaste kujutamine raamatus

Ruitlane kirjeldab oma raamatus naistegelasi väga lühisõnaliselt ning kaudselt. Kuna peategelane ei pea välimust naise juures kõige tähtsamaks, siis see jääb tihtipeale tagaplaanile. Väga harva kirjeldatakse naistegelaste välimust detailselt ning seda vaid siis, kui **Mees** naisest just tema väljanägemise tõttu huvitatud on.

- „Jõudsin tööle, marssisin kabinetti ning tardusin – laua taga, **Raamatupidaja** kõrval, istus heledate juuste, suurte silmade ja pikkade ripsemetega...**Unelmate Naine**.“ (Ruitlane, 2009, lk 97)

Pigem rõhutatakse seda, et suurem osa naisi, kellest mees on ümbritsetud, välja arvatud **Naine**, on hoolivad ning mõistavad **Mehe** soovi töötamise asemel kirjutada.

Ruitlase raamatus on naiste iseloomud väga lihtsustatud: **Mehe** naine on virisev ning pealetükkiv ning **Väike Naine** on kokkuhoidev ning mõistev. Ruitlane on toonud **Mehe** ellu justkui kaks vastandliku kuju, kes mõlemad teda erineval viisil armastavad. Kuid sellegipoolest hoolib **Mees** rohkem sellest, kui targad naised on ning kui hästi nad temasse suhtuvad. Teda huvitab rohkem, mida nad temale vaimselt pakkuda saavad, kui seda, mida nad talle füüsiliselt on võimelised andma.

- „Suhe **Kirgliku Naisega** oli suuremalt jaolt vaimne, ainult mõnikord harva ei suutnud me kalarasvaseid näppe üksteisest eemale hoida.“ (Ruitlane, 2009, lk 93).

Ruitlase raamatut on nimetatud mõnes mõttes stereotüüpide lõhkujaks. **Mees** on suurema osa ajast stereotüüpses naiserollis: hoolitseb **Laste** eest, koristab kodu ning teeb süüa. Kuigi naistegelastele on omandatud ka stereotüüpseidki iseloomujooni, nagu mehe kallal vingumine ning kõikuvad tujud.

- „Lillegi ei liigutanud ma niimoodi, kui **Naine** kahekümne nelja tunnisesse vahetusse tööle läks või sealt tuli ja välja magas, söötsin, riietasin ning saatsin tema kaks **Eelmise Mehega** saadud **Last** kooli, olin ülejäänud päeva meie ühise **Lapsega** kodus, tegin süüa, ootasin **Naise Eelmise Mehega** saadud **Lapsed** koolist ära, õppisin koos nendega, käisin nendega väljas jalutamas ja rääkisin enne magama jäämist unejuttu.“ (Ruitlane, 2009, lk 41)

6.3 Naiste ja meespeategelase vahelised suhted

Kui tavaliselt on suhetes n-ö nõrgemaks sugupooleks naine, siis **Mehe** puhul oli see peaaegu alati tema.

- „Kui sa oled **Naine**, oled automaatselt õrnema soo esindaja ja kuulud erikohtlemise alla. /.../ Minu kooselus **Naisega** olin nõrgema soo esindajaks mina, **Mees**“ (Ruitlane, 2009, lk 15).

Mees kohtleb naise endaga võrdselt ning ei pane pahaks veeta päevi kodus, kui **Naine** või **Väike Naine** töö käib ning raha teenib, kuigi tihti peavad mehed seda alavääristavaks.

- „Kui **Väike Naine** kell kuus õhtul töölt tuli, praadis **Mees**, kelleks ma tarmuka päeva jooksul sirgunud olin, juba pani peal hõbedast viidikat ning vaatas samal ajal internetist pornot. „**Mees** nagu **Mees** ikka,“ muheles **Väike Naine** selle peale.“ (Ruitlane, 2009, lk 166)

Mees austab enda ümber olevaid naisi ning peab enda suhteid nendega tähtsaks. Kuigi ta ei talu oma **Naise** käitumist ning tunneb, et ta teda ära kasutab, ei ütle ta **Naisele** seda kunagi näkku ega kasuta ühelgi korral vägivalda. Ta mõistab, et iga suhe, mis tal on olnud, on talle midagi juurde andnud.

- „Kõikvõimalikud **Naised** muudavad **Meest**. **Noor Naine** muudab mehe nooreks, **Kirglik Naine** kirglikuks, **Kadunud Naine** muudab **Mehe** igatsevaks, **Tütarlaps** muudab **Lapseks**.“ (Ruitlane, 2009, lk 206)

Lõpuks ta nii-öelda andestab **Naisele**, kuna mõistab, miks too selline on, ning ei vihka enam **Naise Uut Meest**.

- „**Naine** oli **Meedik** ja meedikud muutuvad oma igapäevases ümbruses kalkideks ja julmadeks.“ (Ruitlane, 2009, lk 205)

7. CHARLES BUKOWSKI „NAISED“

7.1 Naistegelaste kirjeldamiseks kasutatavad kirjanduslikud võtted

Sara esindab Henry mõistmist, et peab oma elu kokku võtma. Kui raamatu alguses hoolib ta vaid seksist ning alkoholist, siis kõige viimases peatükis mõistab ta, et peab enda elu muutma.

- „Mul oli oma asjad vaja joonde saada. /.../ Kui liiga palju ringi keppida, võib iseenda ära kaotada. Sara vastu peaks palju parem olema, kui ma olin. Kõik oli minu teha.“ (Bukowski, 2001, lk 409)

Naised, kellega Henry koos aega veedab, on tihti temast mitukümmend aastat nooremad. Bukowski kujutab naisi peaaegu alati kui Henryst mitu korda peenemaid ning väiksemaid. Ka Henry ise näeb ennast kui kedagi, kes enda ümber olevaid naisi ära kasutab, võrreldes ennast mõne suure loomaga.

- „Olime nagu elevant ja uruhiir.“ (Bukowski, 2001, lk 394)
- „Ma hakkasin uuesti maalima. Nüüd tegin tõesti viisaka pildi – suur roheline hunt keppis punapäist naist. /.../ Naine oli abitu ja allaheitliku olemisega. Hunt saagis naist ja ümberringi oli öö.“ (Bukowski, 2001, lk 180)
- „Mina olin King Kong ja nemad olid õrnad ja armsad.“ (Bukowski, 2001, lk 102)

Bukowski kasutab oma raamatus naiste kirjeldamiseks rohkelt epiteete. Naistegelaste kirjeldused on tihti väga detailsed, näidates kui suurt tähelepanu pöörab peategelane naiste välimusele ja kui vähe nende iseloomule.

- „Katherine tuligi – punakaspruunid juuksed, kõhn, sinine kleit keha ümber, ilusad valgetes kingades, noor ja täiuslik naine. /.../ Ta sügavpruunid ja naerused silmad piilusid kübaraserva alt.“ (Bukowski, 2001, lk 133)
- „Cassie oli pikk blondiin, verinoor, kallid riided seljas, moekas, trendikas, püsimatu ja kaunis.“ (Bukowski, 2001, lk 284).

7.2 Naistegelaste kujutamine raamatus

Naiste välimust on Bukowski oma raamatus kirjeldanud väga detailselt, pühendades kirjeldustele mitmel korral isegi terve lõigu. Selgesõnaliselt tuuakse välja naiste riietused, nende hoiakud, nende juuksevärv. Autor ei pehmenda, vaid annab naiste välimuse edasi sellisena, nagu peategelane neid näeb.

- „Ta oli kuskil kakskümmend aastat vana, ilusa keha ja ilusate jalgadega sinisilmne blondiin, umbes meeter kuuskümmend pikk.“ (Bukowski, 2001, lk 218)
- „Silmade ümber oli kortsuräga ohtrast joomisest või nutmisest.“ (Bukowski, 2001, lk 89)
- „Uksel seisis põlevate silmadega paks naine.“ (Bukowski, 2001, lk 14)

Raamatu peategelane Henry Chinaski pöörab naiste juures põhiliselt tähelepanu nende välimusele, jättes iseloomu tagaplaanile. Ta mainib mitu korda, kuidas talle meeldivad naiste juures nende jalad ning juuksed.

- „Juuksed ja jalad olid mulle alati olulised olnud.“ (Bukowski, 2001, lk 285)
- „Rinnad polnud kunagi mulle eriti pinget pakkunud. Ma olin alati jalgu vaadanud.“ (Bukowski, 2001, lk 370)

Bukowski raamatus on naised väga erinevad. Mitmetel naistel aga esinevad sarnased iseloomujooned. Nad on enesekindlad, pealetükkivad ning tihti Henryga seksuaalsuhte algatajateks. Kuid Henryle see naiste juures meeldibki. Ainult vähesed naised on Henryga nii kaua koos, et autor saab nende iseloomud täielikult välja arendada. Kaks naist, kellest Henry kõige rohkem hoolib, on raamatu alguses Lydia, kes oli vägivaldne ning väga enesekindel, ja lõpus Sara, kelle iseloom on vastand Lydiale.

- „Ta [Lydia] pidas ennast sekspommiks“ (Bukowski, 2001, lk 99)
- „Sara andis vaikselt mulle armastuskirjakese oma telefoninumbriga.“ (Bukowski, 2001, lk 285)
- „Kui ta [Sara] rääkis, siis arukalt ja irooniliselt. Ta pea lõikas hästi.“ (Bukowski, 2001, lk 313)

Stereotüüpilisi naisi leidub raamatus suhteliselt vähe. Kuna Bukowski pöörab raamatus suuremat rõhku naiste välimusele, siis naiste käitumine pole tihti väga tähtis. Välja võib tuua naistegelastest aga näiteks Lydia, kes esindab naiste n-ö ebastabiilsust. Erinevate stereotüüpide kohaselt on naissugu paranoilisem oma kaasa truuduse suhtes ning nende tujud kõiguvad rohkem. Samas on aga Lydia ülimalt enesekindel ning truudust enda seisukohale ega lase mehel endast üle astuda.

- „Kui ma maja ette keerasin, nägin ukseorvas naist. See oli Lydia. /.../ [Lydia:] „Ma tulin, et sulle kirja üle anda, ja paistab, et ma tulin väga õigel ajal. Kes see oli?“ [Chinaski:] „Bobby naine. Me oleme lihtsalt sõbrad.“ [Lydia:] „Sa oleksid temaga keppinud, oleksid ju!“ (Bukowski, 2001, lk 45–46)

7.3 Naiste ja meespeategelase vahelised suhted

Meespeategelase suhted teda ümbritsevate naistega on erinevad. Kasvades üles vägivaldses patriarhaalses perekonnas ning kuna tüdrukud teda pidevalt ignoreerisid, ei oska peategelane Henry naistega suhelda ning tihti solvab neid enda arvates flirtivate lausetega.

- „Ma ütlesin: „Me võiks pihta hakata sellest, et ma tõmban need narmad su krae küljest ära!“ Lydia jalutas minema. Ma olin mööda pannud. Ma ei oska naistega juttu teha, mitte kunagi.“ (Bukowski, 2001, lk 9)

Kuid sellele vaatamata on tal iga nädal, mõnikord iga päev, uus naine, kellega ta aega veedab ning ta ise samuti ei mõista enda vajadust olla endast nooremate naistega.

- „Ma tundsin palju naisi. Milleks mulle kogu aeg uusi naisi vaja? Mida ma sellega üritasin? /.../ Alguses pakkusid inimesed huvi. Hiljem hakkasin inimestele üha vähem korda minema. Ja nemad läksid mulle üha vähem korda.“ (Bukowski, 2001, lk 102)

Henry vaatab naisi rohkem kui seksiobjekte kui päris inimesi, pöörates vaid vähestel kordadel tähelepanu nende intelligentsile. Mitmel korral naistega koos olles mõtleb ta nende ära kasutamisest ning alandamisest ja tihti võrdleb ta neid prostituutidega.

- „Vaimse puudulikkuse tõttu ei ajanud ta jama ja see meeldis mulle.“ (Bukowski, 2001, lk 47)
- „Nii sukeldusin ma kujutlustesse: me olime koos rannas ja meie ümber oli neli- viiskümmend inimest, mehi ja naisi. /.../ Tanya imes ja imes ja ma kuulsin kommentaare: „Jumal küll, vaata, kuidas ta seda teeb!“ „Odav ja loll prost!““ (Bukowski, 2001, lk 402)
- „Nendes nägi ta välja nagu maailma parim lits.“ (Bukowski, 2001, lk 349)

Talle ei meeldi, kui naised ei nõustu temaga seksuaalselt koos olema, kuigi ta mõistab, et ta ei ole väga atraktiivne. Sara on selles olukorras aga erandiks.

- „Sara oli hea naine. Ta oli arukas ja kummalisel kombel sain ma isegi ta kepi hoidumisest aru.“ (Bukowski, 2001, lk 322)

8. CHARLES BUKOWSKI „NAISED“ JA OLAVI RUITLASE „NAINE“ VÕRDLUK

8.1 Sarnasused kahe raamatu vahel

Ennegi on toodud paralleele Charles Bukowski „Naised“ ning Olavi Ruitlase „Naine“ vahel, kuigi Ruitlane on intervjuudes teatanud, et tema pole Bukowski raamatut lugenud ning seega pole sealt inspiratsiooni saanud (Peegel, 2009). Mõlema raamatu peategelane on joodikust kirjanik, kelle elu keerleb kirjutamise ning naiste ümber.

- „Kirjutades panin igal ööl nahka pudeli viskit ja kaksteist õlut. Tõmbasin odavaid sigarillosid ja tagusin kirjutusmasinat ja jõin ja kuulasin raadiost klassikalist muusikat ja nii kuni varahommikuni välja.“ (Bukowski 2001, lk 8)
- „Alustasin turvaruumis luuletuste kirjutamist. /.../ Nii saigi minust **Luuletaja**. Iseenesest, pooleldi tahtmatult, ilma et ma selle nimel midagi väga taotluslikku ära oleksin teinud.“ (Ruitlane, 2009, lk 22–23)

Mõlema meestegelase abielu lõppes lahutusega, kuigi Chinaski oli oma abikaasast lahutanud juba enne raamatu algust ning **Mees** abiellus ning sai lahutuse alles teose tegevuse käigus, ning kumbki ei mäleta oma abikaasat heade mäletustega.

- „Pinu aastaid tagasi, enne kolmekümne viieseks saamist, olin ma olnud abielus. See abielu lõi vastu kaks aastat.“ (Bukowski, 2001, lk 7)
- „Abielu sõlmimise protseduur meenutas mulle kohustuslikku liikluskindlustuse tegemist. Kümme minutit, ja ongi lubatud oma abielurannal kuuma liival eluvankri tühjavõitu kumme vilistada.“ (Ruitlane, 2009, lk 68)

Nii Henryl kui ka **Mehel** on abieluajast laps.

- „Mul oli abieluajast kuueaastane tütar.“ (Bukowski, 2001, lk 7)
- „Ja kui arvestada, et minu ja Naise vahelisest armastusest, mis oli nii ammu, et keegi seda ei mäletagi, sündis **Laps**, on tegemist [suhte]viisnurgaga.“ (Ruitlane, 2009, lk 9)

Paralleelsuseks võib välja tuua ka selle, et mõlemad peategelased olid algul koos inimesega, kes neid ei hinnanud ning kes tihti kuritarvitasid alkoholi: Bukowski raamatus Lydia, kellele meeldis pidutseda ja kes muutus tihti vägivaldseks, ning Ruitlase raamatus **Naine**, keda mees pidas lolliks.

- „Tavaliselt ründas ta [Lydia] mind siis, kui ma olin purjus“ (Bukowski, 2001, lk 52)
- „Mul polnuks rumala **Naise** vastu midagi, kui ta tasane loll olu. Aga **Naine** oli, vastupidi, aktiivne.“ (Ruitlane, 2009, lk 11)

Teoste lõpus aga leiavad nad täiesti vastandliku suhtumisega naise. Henry leiab Sara, kes vastupidiselt Lydiale oli väga tagasihoidlik ning hoolib Henryst. Ruitlase teose peategelane Mees aga leiab Väikse Naise, kes ei mõista hukka tema luuletamist ega karju tema peale.

- „Sara oli tõepoolest kena inimene. /.../ Sara oli väärt minust paremat meest.“ (Bukowski, 2001, lk 405)
- „**Väike Naine** ei karjunud mitte kunagi, ta isegi rääkis nii tasa, et kõik meie jutuajamised olid vaevu vaikusest üle. Ja tal oli mind nähes alati hea meel. See on väga eriline tunne, kui tajud, et **Naine** tahab sind ainult sellepärast, et sa **Mees** oled.“ (Ruitlane, 2009, lk 151)

8.2 Erinevused kahe raamatu vahel

Kahe romaani puhul on nende suurimaks selgeks erinevuseks kahe autori erinev tegelaste kujutamiseviis ning keelekasutus. Ruitlase raamatus ei ole tegelastel nimesid, vaid peategelaseks on **Mees**, ning naisteks, kellega ta aega veedab, on ta kaasa **Naine** ning

armukesed nagu **Väike Naine**, **Kirglik Naine**, **Üks Naine** jpt, samas kui Bukowski annab peaaegu igale väiksemalegi tegelasele nime. See omakorda näitab, et Ruitlane nii-öelda üldistab oma tegelasi, andes neile nende iseloomuga või välimusega kokkuminevad nimed, samas kui Bukowski avaldab tegelaste omadused raamatu tegevuse käigus. Lisaks on Bukowski teoses küllaldaselt rohkem seksuaalkordade kirjeldusi, kui Ruitlase omas ning Bukowski kirjeldab neid ka vulgaarsemalt.

Erinevuseks, kuigi mitte nii märgatavaks, on ka peategelaste suhtumine naistesse ning meeste eelistused naistegelaste suhtes. Bukowski raamatu peategelane Henry pöörab rohkem tähelepanu naiste välimusele.

- „Sara oli üsna kena kõhn naine ja ta toimetas kiiresti. Täitsa tasemel. Juuksed olid punakasblondid. Väga kena.“ (Bukowski, 2001, lk 310)

Ruitlase teoses hoolib **Mees** aga rohkem teda ümbritsevate naiste käitumisest kui välimusest, kuigi välimus siiski mängib tähtsat rolli ning selle tõttu väsis ta kiiresti **Naisest** ära ja eelistab aega veeta **Väikse Naisega**.

- „**Väikese Naisega** oli kõik teistmoodi. Esiteks ei joonud ta ennast nagu **Naine** mitte kunagi silmini purju, seoses sellega ei sittunud ta ennast ka kunagi purjus peaga täis, ei kusenud vetsus ääre peale, ei oksendanud hommikuti kraanikaussi, ei karjunud öösiti naabreid üles ega röökinud kordagi oma **Lapse** peale.“ (Ruitlane, 2009, lk 205)

Mõlema raamatu käigus on peategelaste elud pidevas muutustes. **Mees** abiellub, saab lapse ning lahutab ja Henry armub vägivaldsesse naisesse, petab teda mitme teise naisega ning läheb temaga mitu korda lahku. Kui eelmises peatükis on sarnasuseks toodud aspekt, et mõlemad mehed kohtuvad raamatu lõpu poole naisega, kellega nad edaspidi koos soovivad olla ja kes neist hoolib, siis erinevus on see, et kui **Mees** leidis naise, kellega ta saab olla tema ise ning kelle jaoks ta ei pea ennast muutma, siis Henry kohtus neiuga, tänu kellele ta mõistis, et tema enesehävituslik eluviis peab muutuma.

- „See on väga eriline tunne, kui tajud, et **Naine** [**Väike Naine**] tahab sind ainult sellepärast, et sa **Mees** oled.“ (Ruitlane, 2009, lk 151)
- „Sara oli hea naine. Mul oli oma asjad vaja joonde saada.“ (Bukowski, 2001, lk 409)

JÄRELDUSED

Naistegelaste kirjeldamiseks kasutas Ruitlane peamise kirjandusliku võttena naiste iseloomu ning välimuse lihtsustamist, andes põhilise informatsiooni nende kohta nendele antud nime kaudu (**Väike Naine**, **Kirglik Naine**) ning kujutades naistegelaste olemust vastavalt läbi hea-

või halvaloomuliste tegu- ning omadussõnade, samas kui Bukowski kirjeldab naisi väga selgesõnaliselt ja tihti võrdleb neid väikeste loomadega või kasutab naisi nõrgana kujutavaid epiteete.

Ruitlane pöörab naiste kirjeldamisel suuremat rõhku nende iseloomule, rääkides väga harva naistegelase välimusest pikemalt. Tema raamatus tulevad selgesõnaliselt välja naiste iseloomud. Sellest tuleneb suur erinevus Bukowski raamatuga, kus Bukowski rõhutab rohkem naiste välimust ning laseb nende iseloomul arenenda välja raamatu tegevuse käigus. Erinevus on ka see, et kuigi Bukowski raamatus on naistel nii mõnelgi korral sarnased iseloomutunnused, on nad siiski üldjoontes erinevad, kuid Ruitlase raamatus tekib justkui **Mehe** abikaasa **Naine** versus kõik teised **Mehe** naised, kus **Naine** on pealetükkiv ning vinguv ja kõik teised naised on hoolivad ning armastavad.

Üldjoontes ei leidu kummaski raamatus väga selgelt välja tulevat stereotüüpilist käitumist. Kindlaid tegelasi välja tuues võib isegi pigem öelda, et Ruitlase raamat lõhub naistele kinnitatud stereotüüpe, näidates, kuidas **Mees** istub kodus ning hoolitseb laste eest, samal ajal kui **Naine** käib tööl ning tagab perele sissetuleku. Lisaks sellele ei ole ükski naine raamatus nii-öelda **Mehe** tallealune, seistes enda eest. Bukowski raamatu puhul on aga kindla seisukoha väljatoomine keerulisem, kuna seal leidub mitmetahulisi naistegelasi rohkem. Ühelt poolt võib tuua välja Sara, kes nagu stereotüüpsele naisele kohane, on valmis mehe jaoks palju ohverdama ning on loomult hell ja hooliv, ning Lydia, kelle tujud kõiguvad ning kes on oma mehe truuduse suhtes paranoiline. Samas on need tegelased ka stereotüüpide vastu. Kuigi Sara on nõus mehe nimel palju ohverdama, astub ta siiski vastu ja teeb talle selgeks, et kui Chinaski ennast ei muuda, siis nende suhe on läbi, ja kuigi Lydia on mõneski mõttes ebastabiilse käitumisega, on ta väga enesekindel ning ei lase Chinaskil enda elu kontrollida.

Meeste ja naiste vahelistest suhetest tuleb välja, et Ruitlase raamatu peategelane **Mees** kohtleb naisi austuse ning hoolivusega, andes neile aega mõelda enda otsuste üle ning ennast mitte liiga palju peale surudes. Bukowski raamatu peategelane Chinaski aga ei hooli naiste intelligentsist ega nende arvamusest, vaid tahab nendega seksuaalses vahekorras olla. Samas on mõlemal tegelasel ka naised, kellega nad käituvad hoopis vastandlikult. **Mehe** olukorras oleks see tema abikaasa **Naine**, kelle vastu ei tunne **Mees** ammu mitte midagi ning kellesse ta pigem suhtub hoolimatult. Chinaski puhul on nendeks Lydia ja Sara. Kuigi mitmel korral ta siiski murrab truudust nii Lydia kui ka Saraga koos olles, hoolib ta nende mõlema arvamusest. Sara nimel on ta raamatu lõpus isegi nõus enda harjumusi ning käitumist muutma.

Üldiselt kahte raamatut kõrvutades tulevad välja muud sarnasusedki, nagu näiteks see, et mõlema raamatu peategelane on mingil määral kirjanik, kuigi Ruitlase raamatu **Mees** selle pealt erilist elatist ei teeni. Nad on mõlemad ümbritsetud erinevatest naistest, kellest paljud küll

pärast mõnda aega nende elust kaovad. Lisaks sellele on nii **Mees** kui ka Chinaski olnud abielus ning mõlemal on abieluajast laps, kuigi Chinaski on juba enne raamatu algust lahutuse saanud ning **Mees** abiellub ning lahutab raamatu käigus. Paralleele võib tuua ka **Naise** ning Lydia vahel, kes mõlemad alavääristasid oma meest ning kellest mõlemad mehed hiljem lahku läksid.

Erinevustena võib välja tuua juba eelnevalt nimetatud meeste suhtumise naistesse. Peale selle on märgatav erinevus mõlema raamatu lõpp. Kuigi mõlemad mehed leiavad endale naise, kellega nad tahavad edaspidigi koos olla, seisneb erinevus selles, et **Mees** leiab naise, kes aktsepteerib teda sellisena, nagu ta on, samal ajal kui Chinaski leiab naise, kelle nimel on ta nõus ennast muutma. Suurim erinevus seisneb aga kirjanike erinevas kirjutamisviisis, kus näiteks Ruitlane ei anna ühelegi tegelasele pärisnime ning tema tegelased on pigem ühetahulised, samas kui Bukowskil on isegi vähemtähtsatel tegelastel nimed ning tegelaste mitmetahulisus tuleb välja tegevuse käigus.

KOKKUVÕTE

Käesoleva uurimistöö eesmärgiks oli uurida, kuidas Olavi Ruitlane ning Charles Bukowski kujutavad oma teostes „Naine“ ning „Naised“ naistegelasi, ning seejuures analüüsida nende kirjeldamiseks kasutatavaid kirjanduslikke võtteid ning meespeategelase ning naistegelaste vaheliseid suhteid. Lisaks kõrvutatakse kaks raamatut ja tuuakse välja nende sarnasused ja erinevused.

Autorid kujutavad oma teostes naistegelasi väga erinevalt. Ruitlane ei kirjelda oma raamatus naistegelasi väga pikalt, vaid kõigest paari sõnaga, rõhutades rohkem nende iseloomu kui välimust. Kuid isegi naiste iseloom on väga üldistatud, tihti kokku võetud nende nime abil. Naised on pigem ühetahulised, esindades vaid ühte iseloomutunnust, kuna nad käituvad vastavalt sellele ühele tunnusele ega arene tegevustiku käigus. Stereotüüpe raamatus otseselt ei leidu. Rohkem tekib tunne, justkui Ruitlane üritaks neid lõhkuda, kujutades meest kui lastega tegelevat ning kodust töötavat pereisa ning tema abikaasat kui leiva lauale toojat. Raamatus on justkui mees ning naine oma stereotüüpsed rollid omavahel vahetanud.

Bukowski kirjeldab oma raamatus „Naised“ vastupidiselt väga detailselt naiste välimust ning suunab sellele rohkem tähelepanu kui naiste intelligentsusele või iseloomule. Peategelase vaatepunktist on paljud teda ümbritsevad naised nagu objektid, keda võib üheks ööks kasutada ning hiljem ära unustada. Iseloom aga kujuneb peategelasega rohkem koos aega veetvatel naistegelastel välja raamatu tegevustiku käigus. Raamatust on raske tuua välja

selgeid stereotüüpe ehk analüüsida, kas naised on teoses väga stereotüüpilised, kuna naistegelased on väga muutlikud ning erinevad.

Kahe raamatu vahel esineb mitmeid selgeid paralleele. Suurimaks sarnasuseks on meespeategelaste ellusuhtumine ning eluviis. Mõlemad kirjanikud on toonud tegelase ellu paralleele omaenda eluga: suhted naistega, võitlus alkoholismiga ning kirjutamine. Kuigi Ruitlane pole saanud inspiratsiooni Bukowski raamatust, leidub siiski sarnasusi peategelase elujärje muutumises. Mõlemal raamatul on meespeategelase vaatepunktist suhteliselt õnnelik lõpp, kuigi nende lugu algas künklikult.

Ruitlase raamatu „Naine“ ja Bukowski „Naised“ vahel leidub rohkem aga erinevusi. Kui Ruitlase raamatu peategelane **Mees** suhtub üldjuhul naistesse austusega, siis Bukowski raamatu Chinaski pigem näeb naise kui seksuaalseks rahulduseks kasutatavaid objekte, kuigi ta tihti ise mõistab, et selline suhtumine pole nende suhtes õiglane. Kuigi eelnevalt on mainitud, et peategelaste elujärje paranemine on mõneski aspektis sarnane, leidub nendes siiski suur erinevus, kuna Ruitlase raamatu idee on, et **Mees** ei pea ennast **Väikse Naise** jaoks muutma, samas kui Bukowski raamatu peategelane Chinaski on valmis enda hävitavat eluviisi Sara nimel muutma. Palju erinevusi leidub kahe kirjaniku erinevas kirjutamisstiilis, kus Ruitlane ei anna ühelegi tegelasele päris nime, kuid Bukowski nimetab isegi vähemtähtsaid tegelasi, kes eriti suurt rolli loo arenemisel ei mängi.

KASUTATUD ALLIKAD

Brewer, H. List of Gender Stereotypes. <http://www.healthguidance.org/entry/15910/1/List-of-Gender-Stereotypes.html> (20.11.15).

Bukowski, C. (2001). Naised. Tallinn: Hotger kirjastus.

Goodreads. http://www.goodreads.com/author/show/13275.Charles_Bukowski (20.10.15).

Poetry Foundation. <http://www.poetryfoundation.org/bio/charles-bukowski> (20.10.15).

Poets. <https://www.poets.org/poetsorg/poet/charles-bukowski> (20.10.15).

Hain, U. (08.03.15). “She’s strong for a girl”: The Negative Impact of Stereotypes About Women. Scilogs. http://www.scilogs.com/next_regeneration/shes-strong-for-a-girl-the-negative-impact-of-stereotypes-about-women/ (13.11.15).

Kirjandusõhtu Olavi Ruitlasega ja ta romaaniga „Vee peal“.
<http://kultuuriaken.tartu.ee/?event=1444816831> (13.11.15).

Lind, S. & Westberg, P. (2005). Stereotyper om kvinnor och män. Luleå.

Võrumaa Keskraamatukogu. <http://lib.werro.ee/olavi-ruitlane> (13.11.15).

Peegel, M. (28.08.09). Olavi Ruitlane: minu raamatus räägib Mees!
<http://epl.delfi.ee/news/kultuur/olavi-ruitlane-minu-raamatus-raagib-mees?id=51176484>
(13.01.16).

Ruitlane, O. (2009). Naine. Pärnu: JI klassika.

Soostereotüübid varjavad individuaalsuse ja piiravad valikuvõimalusi.
http://www.enu.ee/lisa/513_soostereotybid.pdf (20.10.15).

Võsoberg, V. (27.08.09). Ruitlane lasi Mehe kapist välja.
<http://www.lounaleht.ee/index.php?page=1&id=3488> (20.12.15).

Zirnask, M. (31.07.09). Kogemata meesõiguslaseks.
<http://ekspress.delfi.ee/areen/kogemata-meesoiguslaseks?id=69236605> (13.01.16).

Ruitlane, O. (2015). Vee peal. Tallinn: ZA/UM.

Sauter, P. (16.07.15). Et mees elabki vee peal? Tutkit.
<http://maaleht.delfi.ee/news/lehelood/koik/et-mees-elabki-vee-peal-tutkit?id=71898889>
(13.01.16).

Põldver, P. (01.08.09). Nädala raamat: Olavi Ruitlane „Naine“.
<http://ekspress.delfi.ee/areen/nadala-raamat-olavi-ruitlane-naine?id=27690451>. (20.12.15).

Scantlebury, K. (23.12.09). Gender Role Stereotyping.
<http://www.education.com/reference/article/gender-role-stereotyping/>. (13.11.15).